

מניצחון תודעתי להדרה פוליטית: חמאס והבחירות הפלסטיניות ב-2026

מאת ד"ר סא"ל (מיל') שאול ברטל

מבט מבס"א, מס' 2,400, 4 באוגוסט 2026

תקציר: לאחר מלחמת 7 באוקטובר ותיעוד מעשי הטבח שביצע חמאס נגד אזרחי ישראל, נשחקה באופן דרמטי הלגיטימציה הפוליטית המועטה שעוד נותרה לו במערכת הפלסטינית. הבחירות המתוכננות לשנת 2026 – למועצה הלאומית הפלסטינית, למועצה המחוקקת ולנשיאות – מתקיימות במסגרת רפורמה מוסדית שנועדה להתאים את הרשות הפלסטינית לדרישות הבינלאומיות, בדרכה להשגת הכרה בינלאומית במדינה פלסטינית עתידית. אחד ממאפייניה המרכזיים של הרפורמה הוא הדרה מודעת של חמאס ושל הג'יהאד האסלאמי מההליך הדמוקרטי, בשל מעמדם כארגוני טרור והעלות המדינית והמשפטית של שילובם. בכך הופכות הבחירות הפלסטיניות הקרובות לכלי ליצירת לגיטימציה חדשה למערכת הפוליטית הפלסטינית – לגיטימציה שאינה נשענת עוד על ניצחון חמאס בבחירות 2006, אלא על מבנה מוסדי שאיננו כולל אותו. חרף התמיכה הציבורית שלה זוכה חמאס על מתקפת 7 באוקטובר, היעדרו מן הבחירות הצפויות מלמד כי בפועל, לאחר המלחמה, איבד הארגון את מעמדו כלגיטימי בזירה הפוליטית הפלסטינית, והושאר בעיקר כגורם צבאי-מיליטנטי מחוץ למשחק המוסדי.

מלחמת 7 באוקטובר הסתיימה למעשה עם כניסתה לתוקף של הפסקת האש ב-10 באוקטובר 2025, על בסיס תוכנית עשרים הנקודות של הנשיא טראמפ. בשלביה הראשונים של התוכנית עמדו במוקד החזרת החטופים ונסיגה ישראלית לקו הצהוב. מאז השלמת השלב הראשון נוצרה בשטח מציאות כפולה: מצד אחד סטטוס קוו יציב יחסית באזורי השליטה בין ישראל לבין חמאס, ומצד שני קיפאון דיפלומטי עמוק ביחס להמשך יישומה של תוכנית עשרים הנקודות, שעוגנה בהחלטה 2803 של מועצת הביטחון. למרות המסגרת הבינלאומית הברורה, עתיד רצועת עזה נותר ללא מענה: חמאס אינו מוכן להתפרק מנשקו ואינו מוכן להעביר את השלטון לגורמים אזרחיים, וישראל מצדה אינה מוכנה לסגת לקו ביטחון נוסף כפי שנקבע בתוכנית. מבחינת חמאס, המצב הנוכחי הוא סטטוס קוו שלא יוכל להימשך לנצח. [בחמאס](#) אף מטילים ספק בלגיטימיות של מועצת השלום "הנוטה יותר לכיוון הכובש (ישראל) על פני הכבוש".

עבור חמאס, המלחמה הסתיימה בעיקר בניצחון תודעתי. כך עולה משתי החוברות שפרסם – הראשונה בינואר 2024 והשנייה בדצמבר 2025 – שבהן מרבית ההישגים שמונה חמאס הם במישור התודעתי והמדיני. חמאס מדגיש את בידוד ישראל בזירה הבינלאומית, החרפת הסנקציות נגדה, השינוי לרעה בדעת הקהל האמריקנית ובקמפוסים בארצות הברית, וכן התהליכים המשפטיים הבינלאומיים נגד ישראל ובראשם צווי מעצר נגד בכירים ישראלים. במקביל, חמאס מודה למעשה בתבוסה טקטית במישור הצבאי, אך מתעקש כי לא נוצח במישור האסטרטגי. במאמרו של [ראמי אבו זבידה](#) באתר "מרכז המידע הפלסטיני" של חמאס, מוגדרים חמאס וציר ההתנגדות כולו כארגון גמיש המסתגל לשינויים ביתר קלות, בעוד ישראל מוצגת כבעלת כוח צבאי ניכר אך חסרת יכולת להשיג הישג אסטרטגי יציב – רק הישגים טקטיים מוגבלים בזמן. כלומר, חמאס אינו מורתע, גם אם מוכרע צבאית; ובבוא העת, כך מאמינים בחמאס, ישתקם ויוכל לשוב ולפגוע באזרחי ישראל.

דווקא חולשתו הצבאית הנוכחית של חמאס פתחה חלון הזדמנויות פוליטי למחמוד עבאס. במסגרת הרפורמה של הרשות הפלסטינית, ובכפוף לתנאים של תוכנית עשרים הנקודות, הגדיר עבאס את שנת 2026 כשנת בחירות למוסדות הלאומיים הפלסטיניים: למל"פ (המועצה הלאומית הפלסטינית), המשמשת כפרלמנט של אש"ף והרשות הפלסטינית, ולמועצה המחוקקת הפלסטינית, שבחירותיה האחרונות נערכו בינואר 2006, אז זכה חמאס לרוב. חודש נובמבר 2026 נקבע כחודש הבחירות – תחילה למל"פ, ואחר כך למועצה המחוקקת. עבאס מודע היטב לכך שלאחר מלחמת 7 באוקטובר, הכללת חמאס והג'יהאד האסלאמי בבחירות תגרור השלכות בינלאומיות קשות – פגיעה בתקציבים, לחץ מצד המדינות התומכות וצעדי נגד ישראלים ואמריקניים. חמאס, כארגון טרור מוכרז ברוב מדינות העולם, איבד למעשה את הלגיטימציה הפוליטית להשתתף בבחירות הפלסטיניות לאחר 7 באוקטובר. הבחירות הן גם נדבך מרכזי בתנאי הרפורמה של הרשות הפלסטינית שנועדה לעמוד בתנאי תוכנית עשרים הנקודות, הרואה בקיום בחירות כלליות – למועצה הלאומית, למועצה המחוקקת ולנשיאות – תנאי הכרחי בדרך להכרה במדינה פלסטינית עתידית.

מכאן נובע כי אם אכן יתקיימו בחירות ב־28 בנובמבר 2026, צפויות להיות עבור חמאס מפלה פוליטית בעלת משמעות אסטרטגית – בחירות שבהן לא ייטול חלק. לאחר עשרים שנה שבים הפלסטינים לבחור את נציגיהם. לכאורה, מה יכול להיות דמוקרטי מזה: הגדלת מספר חברי המועצה המחוקקת למאתיים נציגים שייצגו מנעד רחב יותר של דעות; בחירות למל"פ ב־1 בנובמבר 2026; בחירות למועצה המחוקקת ב־28 בנובמבר; ובראשית 2027, בחירות לנשיאות הרש"פ.

חמאס והארגונים התומכים בו פועלים במרץ לפגיעה בלגיטימיות של הבחירות הצפויות. במאמר דעה באתר "מרכז המידע הפלסטיני" של חמאס, מציין הכותב [מחמד שהאין](#), כי "אין מדובר בדחייה של הדמוקרטיה, אלא בהגנה על משמעותה האמיתית": לשיטתו, בחירות פלסטיניות ללא נוכחות מפלגה אסלאמית שתייצג את חמאס והג'יהאד האסלאמי מנוגדות לרצון העם הפלסטיני ויחזקו את פת"ח. בחמאס מודעים היטב, על סמך הניסיון שנצבר במערכות בחירות קודמות, לכך שלא ניתן לדעת מתי תתקיים מערכת בחירות נוספת; לכן הדרה מבחירות 2026 אינה אירוע נקודתי ותוצאותיה עלולות להפוך למצב ממושך. במאמרים נוספים באתר ניכרת [מתקפה ישירה](#) על מחמוד עבאס ועל שלטונו ברש"פ, המתואר כשלטון מושחת וחסר ייצוג אמיתי של רצון העם. הבחירות שהוכרזו מוצגות כהליך שאינו זוכה לאמון הציבור ואינו מבוסס על הסכמה לאומית רחבה. כך גם בכל ערוצי התקשורת של חמאס.

לעת עתה, נראה שעבאס נחוש לקיים את הבחירות במועדן, תוך קביעה שרק מפלגות פוליטיות המאושרות על ידי ועדת הבחירות המרכזית ברמאללה יורשו להשתתף.

הבחירות אמורות להתקיים גם ברצועת עזה, אולם עדיין לא ברור באיזה מתכונת ובאיזו אופן מעשי יבוצעו. המשמעות היא שלמרות שחמאס עדיין נהנה מהערכה ציבורית רחבה בשל מתקפת הטרור שביצע ב־7 באוקטובר, אין לו ערוץ פוליטי רשמי לתרגם תמיכה זו לכוח פוליטי בבחירות הקרובות – מלבד האפשרות להחרים את הבחירות. ניסיון העבר (1996) מלמד כי גם אם חמאס והג'יהאד האסלאמי יחרימו את הבחירות, הדבר אינו בהכרח שולל את הלגיטימציה של ההליך בעיני רוב השחקנים הבינלאומיים.

לפיכך, ניתן לטעון כי גם במישור הפנים־פלסטיני, חמאס למעשה הובס: הוא אמנם טוען לניצחון תודעתי ואוחז בנרטיב של עמידה איתנה מול ישראל, אך אין לו יכולת אמיתית לעצב את המערכת הפוליטית הפלסטינית באמצעות השתתפות בבחירות וייצוג מוסדי לגיטימי, כפי שהיה בבחירות הקודמות לנשיאות ולמועצה המחוקקת הפלסטינית. הפער הזה בין "ניצחון תודעתי" לבין הפסד פוליטי ממשי הוא אחד ממאפייני העומק של המציאות שנוצרה לאחר מלחמת 7 באוקטובר.

ד"ר סא"ל (מיל') שאול ברטל הוא חוקר בכיר במרכז בס"א ועמית מחקר במרכז ללימודי המזרח באוניברסיטת ליסבון (Instituto do Oriente (IO) at the University of Lisbon) במהלך שירותו הצבאי שירת במגוון תפקידים ביהודה ושומרון. לימד במחלקה לתולדות המזרח התיכון ובמחלקה למדעי המדינה.

פרסומי מרכז בס"א ומחקריו מתאפשרים הודות לנדיבותם של סול קושיצקי ומשפחתו